

Voorzitter,

Vandaag behandelen we het wetsvoorstel Verruiming van de mogelijkheden tot het verbieden van rechtspersonen. Uitgangspunt van dit voorstel is om effectiever te kunnen optreden tegen organisaties die de openbare orde kunnen verstoren en de democratie ondermijnen.

Het nog te behandelen initiatiefwetsvoorstel dat ziet op een bestuurlijk verbod van ondermijnende organisaties laat mijn fractie buiten beschouwing behoudens een enkele vraag naar aanleiding van de antwoorden van de minister in de Memorie van Antwoord.

Voorzitter,

Vanzelfsprekend is het van essentieel belang om onze rechtsstaat te beschermen tegen ongewenste inmenging of ondermijning of dat nu komt van buitenaf of van binnenuit.

De minister geeft aan¹ dat dit wetsvoorstel voortkomt uit de ambitie om de Nederlandse rechtsstaat weerbaarder te maken.

50PLUS acht, net als de minister, dat misbruik van onze grondrechten en vrijheden waardoor de Nederlandse democratische rechtsorde wordt aangetast eveneens volstrekt ongewenst is.

Negatieve beïnvloeding vanuit onvrije, ondemocratische landen of organisaties die een ongewenste invloed kunnen uitoefenen op de werking van onze rechtsstaat moet worden voorkomen. Voorliggend wetsvoorstel zou daar een bijdrage aan kunnen leveren.

Voorzitter,

Ondanks het feit dat mijn fractie het eens is met de voorgestelde wijziging van boek 2 van het Burgerlijk Wetboek resteert een aantal vragen.

Als het uitgangspunt voor dit wetsvoorstel een versterking van de weerbaarheid van onze democratie is, is het 50PLUS nog niet duidelijk in hoeverre bijvoorbeeld motorclubs en pedofielenverenigingen – ondanks wellicht evidente criminele activiteiten die daarin plaatsvinden – de weerbaarheid van de Nederlandse democratie bedreigen.

¹ Verslag wetgevingsoverleg J&V en minister voor Rechtsbescherming

Mochten leden van dit soort verenigingen strafbare feiten plegen dan dienen zij strafrechtelijk te worden vervolgd en berecht.

Daarom verneemt mijn fractie graag de onderbouwing van de minister of en waarom deze groepen tevens onder de noemer van de wetswijziging zullen vallen.

Hoe verhoudt zich dat tot de kwalificatie “weerbare democratie” en betekent dit dat straks iedere gezagsondermijnende rechtspersoon per definitie als een evident antidemocratische organisatie wordt betiteld en daardoor verboden kan worden? Graag een antwoord.

Of is deze wetsverandering met name bedoelt voor formeel opgerichte bewegingen die gericht zijn op het veranderen van onze democratische rechtsorde met als doel deze te vernietigen?

Wat verstaat de minister nu precies onder radicale democratische krachten².

Graag een reactie van de minister.

Voorzitter,

In de MvA van 26 januari jl.³ stelt de minister dat de thans voorgestelde uitbreiding van het civiele verbod van artikel 20 boek 2 dat enkel gericht is op rechtspersonen en het door de initiatiefnemers voorgestelde bestuurlijk verbod, dat is gericht op iedere organisatie of zelfstandige onderdelen ervan, complementair en niet uitwisselbaar zijn.

Dus in zijn visie zijn beide wetsvoorstellen noodzakelijk om het vereiste doel – een weerbaardere democratie – te realiseren. Is dit juist, zo vraagt mijn fractie.

In dezelfde memorie wordt gesteld dat dit wetsvoorstel na aanneming een effectievere en snellere werking in de praktijk zal hebben dan het nog te behandelen initiatiefwetsvoorstel. Kan de minister dit toelichten?

Voorzitter,

Een bijkomend effect en een belangrijk voordeel is dat na oplegging van een verbodsbepaling een voormalig bestuurder van zo’n rechtspersoon niet zomaar weer een nieuwe organisatie kan oprichten of kan overstappen naar een andere rechtspersoon. Geldt dat ook voor voormalige beleidsmakers die onderdeel uitmaakten van de verboden rechtspersoon? En zo ja, hoe worden

² Considerans, Kamerstukken/2020/21, 35.366 A, pag 1

³ MvA d.d. 26 januari 2021, pagina 4

de namen van dit soort personen geregistreerd of bijgehouden? Namen van bestuurders van een rechtspersoon zijn makkelijk te achterhalen bij de Kamers van Koophandel maar die van beleidsmakers natuurlijk niet.

Voorzitter,

Tot slot nog een enkele opmerking over de begrippen “het doel” en “de werkzaamheid” van de rechtspersoon. Beiden, zo wordt door de minister betoogd in de MvA, moeten ruim worden opgevat.

Het “doel” valt niet enkel af te leiden uit de statutaire doelen maar ook notulen, vergaderstukken of websites geven hiervan een nader invulling.

Van een “werkzaamheid” is altijd sprake als een activiteit een structureel of stelselmatig karakter heeft maar ook het plaatsvinden van één ernstig incident valt hieronder.

Het is telkenmale aan de rechter om het begrip “werkzaamheid” nader in te vullen zo volgt uit de memorie van antwoord.

Mijn fractie vraagt zich af waarom de reikwijdte van de formulering “werkzaamheid” zo ruim is, waarom is in de wettekst zelf niet verwoord wat hieronder dient te worden verstaan. Nu wordt het als een “open norm” geïntroduceerd met het risico dat over de invulling ervan rechtsonzekerheid en rechtsongelijkheid kan ontstaan.

In het jaarverslag van 2018 van de Raad van State wees zij al op de gevolgen van het veel te vaak gebruik maken van open normen in wetgeving en de consequenties daarvan voor de rechtstatelijke waarden en waarborgen.

Graag een reactie van de minister waarom hij de term “werkzaamheid” niet nader duidt in dit wetsvoorstel.

Voorzitter,

Uit het hiervoor gestelde zal het geen verwondering oogsten dat mijn fractie voor dit wetsvoorstel zal stemmen. 50PLUS meent dat rechtspersonen die tot doel hebben om onze democratische rechtstaat te ondermijnen of omver te werpen, na rechtelijke toetsing, verboden moeten kunnen worden.

Wij zien beantwoording van onze vragen met belangstelling tegemoet.